

Ett par små skor

Ett par omsorgsfullt halvsulade små skor med passande galoscher är en källa och en grund till hågkomster och nostalgi. Paret härstammar sannolikt från senare delen av 1920-talet, slitna men inte utslitna, den ursprungliga färgen på kängskaften går i gulbrunt eller sepia medan foten är svart med påsydda tåhättor. En gissning är att kängorna är maskintillverkade, inte ett handarbete av en driven skomakare.

Sulorna är som bland alla skor det mest utsatta slitobjektet, av slitaget att döma har man nödgats halvsula och klacka kängorna och detta är sannerligen en habil skomakares verk.

Galoscherna kan med säkerhet spåras till Småland och Gislaved, siffran som anger parets storlek är bortnött liksom främre delen av sulorna, helhetsuppfattningen av dessa benplaggs historia ger anledning till frågor. Först, vilken var den första ägaren då skodonen helt visst hade inköpts på sekondhandmarknaden. Som andre man och först i familjen stoltserade min broder i skor med pampuscher resistent mot väta. Denne yngling döpt till Karl-Olof firade vid skornas anskaffande sin ettårsdag och året går retroaktivt till krisernas 1931.

Barnen fick inte bära skor till vardags, sommartid gick man barfota men detta gällde väl inte de yngsta ätteläggen. Av storleken att döma är det endast småtingar som på ett propert sätt kunnat bruka de halvsulade, klackade och galoschprydda skodonen!

Hur många år kunde en växande yngling ha bruk för kängorna? Tre år torde vara kulmen och vid det laget borde paret vara urväxta, antagligen fick benkläderna något års vila eller till min debut i skobranschen som kom att inträffa ett år efter min födelse och då har vi kommit till de accelerande krisernas 1934.

Ett foto från samma år visar att skorna är flitigt använda. På mina fötter sitter snörkängorna som gjutna väl synliga och med broder Olof i hukande ställning bak min späda rygg. Att huka sig och ta sig i akt var ett måste i stenindustrins värld som i bakgrunden visar upp sitt brutala ansikte. Ett annat än större stenbrott, Pengåsen låg i en annan del dold bakom en tunn ridå av ung björkskog. De båda arbetsplatserna hade konkurrerande ägare som med skottlossning syntes bekämpa varandra. Salvorna där bergkrut utgjorde ammunition hade inte den största riskspridningen men när mannarna med skrovliga röster förkunnade att nu gäller det dynamitskott och som kom antalet stembumlingar att öka och som likt fågelsvärmar penetrerade himlapällen.

På nära håll där fotot är taget låg en bank där jorden mest bestod av pinnmo. I denna miljö trivdes jordgetingar som surrade och visade inga fientliga känslor. Tidsmässigt måste vi plussa ett par år för

kommande händelser. De äldre barnen hade beslutat röka ut getingarna, som ett passande medium för ändamålet hade man tillverkat en luntan najad på ett ganska långt skaft. Luntan fyrades på och med fermitet och som en laddstake i ett borrhål kördes fyrverkeriet in i bålgetingarnas boning.

De något äldre gossarna flydde anstormningen av helvilda stingande insekter, endast jag stod kvar för ung för att bruka apostlahästarna till flykt. För detta fick jag dyrt betala, ca 15 stick i huvudet och runt ögonen blev de ursinniga steklarnas hämnd på min pinade kropp. Huruvida jag tuppade av eller på annat sätt tappade sansen är väl troligt. Ögonen svullnade igen, mamma tog hand om olycksfallet och klarade situationen på bästa sätt. Doktorer fanns inte på den här tiden!

Ett annat olyckstillbud som också sitter etsat i minnet är ett drama där en fotbollsstor kaktus agerade tortyrinstrument. Händelsen inträffade inomhus i min tidiga krypålder. Denna vidriga växt stod placerad på en hög trebent piedestal. På min nivå var det lätt att grabba tag i ett av benen varvid fällan slog igen, kaktusen damp ner och återigen var det mitt huvud som rammades av projektilen.

En fråga är, kan man ha hågkomst om saker timade i tidigaste barndomen, jag påstår att man som i det här fallet när chocken tar överhand är det omöjliga möjligt. Inte heller här blev vården annat än öm och kärleksfull behandling av moder Frida som behöll fattningen och gav den omsorg som med råge gjorde verkan när klinisk och operativ verksamhet fallerade.

En saga om små kängor och lika minimala galoscher kan väl broderas ut, att komma ihåg de här sakerna är viktigt. De kärva tiderna när stenindustrin krisade gjorde flertalet av de anställda sökte annan verksamhet. Många av dessa, alla med låg yrkesutbildning hade ett gemensamt, alla sökte knog i en eller annan form. En plats som fått upp ögonen för ungdomen från Rixö med omnejd var Alingsås. En handfull yngre av båda könen, det fanns arbete även för kvinnor i staden hade redan i slutet av 20-talet gjort landvinningar i staden vid Mjörn och dessa kunde rekommendera släktingar och vänner som drabbats av massarbetslöshet.

En av dess pionjärer var Anna – Lena Karlsson gift Malmgren i Alingsås. Lena återvände till Rixö varje sommar och som de allra flesta utvandrarerna hade hon funnit sin framtid Alingsås. Att fotografera var hennes hobby, bara ytterst fåtaliga hade råd med kamera och att vara ägare till denna dyrgräp skapade hög status för bildmakaren.

Fotot där bröderna Blad relaxar i gröngräset är ett av Anna-Lenas objekt!

John Blad